Säker på nätet

Aktuella samhällsfrågor i olika medier - SO, Årskurs 1-3

Syfte

Utveckla elevernas riskmedvetande och den personliga säkerheten på Internet.

Läraren reflekterar

Vi tar ofta saker för givna att eleverna har koll på. Men allt är inte självklarheter. Det är viktigt att elevernas får möta och samtala om integritet, respekt, risker, möjligheter och säkerhet på Internet.

Metod och saker att fundera på

Eleverna kan fundera enskilt, resonera parvis och i helklass om frågorna nedan. Läraren kan variera muntliga och skriftliga aktiviteter, som att skriva och rita.

Hur gör jag ett bra lösenord? Samtala med eleverna om lösenord:

- Varför har man lösenord?
- Hur brukar eleverna tänka när de skapar lösenord?
- Vem/vilka ska kunna mitt lösenord? Varför? (olika beroende på elevernas ålder)
- Vilka lösenord är vanligast? Googla tillsammans!
- Eleverna har säkert bra idéer för att komma på bra och säkra lösenord.
- Några vanliga tips är:
  Många tecken (9-14),
  blanda gemener, versaler och siffror/tecken,
  använd något som bara du kan komma på, mosters hunds namn, grannens hobby,
  lägg till en eller ett par siffror (yngre elever),
  tänk på en mening som bara du kan komma på (Det är 59 dagar till jul och det blir kul. Ta den första bokstaven i varje ord. Byt ut ä till R) DR59dtjodbk

Instagram. Samtala om risker och möjligheter, för- och nackdelar:

- Följare på Instagram – är det viktigt att ha många följare? Varför? Varför inte?
- Risker och möjligheter med följare?
- Har jag koll på de jag följer? De som följer mig?
- Vilken information är okej att dela med sig av på nätet? Telefonnummer, adress, personuppgifter, skola, klass, KIK, blogg, vlogg?
- Hur ska man tänka när man gör sin profil på Instagram – den delen som de som “tomsurfar” (kollar #melodifestivalen /#fotboll) kan hitta. Man har ett skyddat konto men profilen är tillgänglig.
- Många skriver singel – snygg tjej/kille. Varför? Vilka följare kan man få?

Bilder av mig själv? Tankar kring bilder av sig själv:

- Finns det bilder av mig själv som jag inte delar på nätet? Vilken typ av bilder?
- Bilder av sin familj? Familjens bostad – utvändigt och invändigt?
- Familjens bil och/eller registreringsnumret? (lätt att via SMS få upplysning från fordonsregistret om vem som äger bilen och dennes adress.)

CC BY NC SA

- Bilder av mina kompisar? Bilder av en klasskompis i en pinsam situation?
- Har jag frågat om lov innan jag lägger upp bilder av andra? Se mer här: Porträttbilder och upphovsrätt

Vänner på nätet – hur ska man tänka på ett säkert sätt? Samtala om vänskap på nätet:

- Kan man vara vän på nätet utan att man har träffats i den fysiska världen?
- Hur vet jag att den som heter Lisa 11 är Lisa 11 år? Om Lisa 11 har en profilbild på en tjej som ser ut att vara 11 år – kan jag veta att det är Lisa 11 år?
- Se filmen *Internet Saftey* – En film om en tjej som chattar med en vän hon träffat på nätet. Filmen är 4.46 min lång och är på engelska – se den innan och fundera över om den passar i din klass.

Bifogad video: https://www.youtube.com/embed/xZHq4CQekTY?feature=oembed

Samtala efteråt:

- Hur blev det så här?
- Vad skulle hon gjort annorlunda?
- Vad ska man tänka på för att inte råka illa ut? Be eleverna komma med förslag.

Gör ett klassgemensamt dokument för säkerhet som anslås i klassrummet. Sätt upp dokumentet för säkerhet i klassrummet och delge föräldrarna så att de kan samtala om nätsäkerhet hemma! Poängtera för föräldrarna att det är viktigt att vi gör eleverna medvetna om hur de ska kunna använda nätet på ett tryggt och roligt sätt!

Förslag till säkerhetslistan att diskutera (om eleverna missar dem):

- Lämna inte ut ditt riktiga namn till någon du träffat på nätet.
- Lämna inte ut telefonnummer eller adress.
- Lägg inte upp bilder på din bostad eller familjens bil.
- Berätta inte vilken skola/klass du går i.
- Bestäm inte träff med någon du träffat genom Internet utan att vara 100% säker på vem det är.
- Skicka inte bilder eller filmer på dig själv – till någon du träffat på nätet – speciellt inte bilder där du är utan kläder.

Om du blir hotad: Om du ändå råkat skickat en bild av dig utan kläder och får krav på att skicka fler, med hot om att den första bilden kommer att skickas till dina kompisar och familj – Gör så här även om du känner dig rädd, skäms, tycker att du får skylla dig själv! Ta skärmdumpar på konversationen! Radera INTE! Prata med dina föräldrar eller annan vuxen! Gör en polisanmälan! Personen kommer inte att sprida dina bilder för det innebär en stor risk för personen att åka fast. För det som personen gör är olagligt!

Skäms inte! Det är inte du som ska skämmas utan den som lurat dig att skicka bilderna. (Dessa personer är oerhört skickliga på att sakta men säkert få dig att känna dig trygg. Med smicker och beröm över hur bra du ser ut lockas man att skicka bilder. Ofta chattar dessa personer med flera hundra unga för att försöka få någon att skicka nakenbilder).

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga

normer.

Centralt innehåll*

Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på kroppsspråk, tonfall och ords nyanser. Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Kriterier för bedömning av kunskaper*

Eleven samtalar om elevnära frågor och ämnen och ställer frågor, ger kommentarer och framför egna åsikter. När eleven berättar om vardagliga händelser beskriver eleven dem så att innehållet tydligt framgår. Dessutom ger och tar eleven enkla muntliga instruktioner.

* årskurs 1-3